

ДОГОВІРНІ ВІДНОСИНИ ЯК ЧАСТИНА ОБЛІКОВОЇ РОБОТИ

**БАБЕНКО Анастасія, здобувач вищої освіти
спеціальність 071 Облік і оподаткування**

Миколаївський національний аграрний університет

Анотація: висвітлено види договорів в аграрній сфері виробництва; доведено тісний зв'язок облікової та договірної роботи; визначено роль договірних відносин як частини облікової роботи

Ключові слова: договір, облік, бухгалтер, відносини

Все більшого значення в умовах сьогодення набуває негативна тенденція до зниження рівня платіжної дисципліни та своєчасності виконання договірних зобов'язань. Як результат – збільшення величини як дебіторської, так і кредиторської заборгованості, що є основною для формування виваженої моделі договірних відносин як частини облікової роботи суб'єктів господарювання.

Дослідженню питання формування договірних відносин як частини облікової роботи доволі часто приділяють увагу науковці, зокрема Марич Х. М., Погребний А. А. та інші. У свої працях вони здебільшого обґрунтовують методологію сутності питання, тому існує необхідність у виокремленні конкретної моделі договірних відносин як частини облікової роботи.

Договір, відповідно до ст. 626 Цивільного кодексу України, є домовленістю двох або більше сторін у напрямку встановлення, зміни або припинення цивільних прав і обов'язків [3]. Для аграрних підприємств договором можна вважати правовідношення однієї сторони відносно іншої, змістом якого є їхні договірні майнові зобов'язання передавати і приймати сільськогосподарську продукцію, виконувати роботи, надавати послуги тощо.

Так, враховуючи систему договірних зобов'язань за Цивільним кодексом, договори в аграрній сфері можна поділити на такі: ті, що опосередковують перехід права власності; пов'язані з передачею майна у тимчасове користування; про виконання робіт; про надання послуг; про страхування; про кредитно-розрахункові відносини; про розпорядження майновими правами інтелектуальної власності. Крім того, враховуючи специфіку аграрного права, можна виокремити групу договорів на реалізацію сільськогосподарської продукції. Серед науковців пропонується така система договорів на реалізацію сільськогосподарської

продукції: договір контрактації сільськогосподарської продукції; договір купівлі-продажу сільськогосподарської продукції; договір міни; договір комісії [1].

Підтримуємо думку, що більш оптимальним саме для облікового процесу є розмежування договірних відносин аграрної сфери на три основні групи, а саме:

– перша група – аграрно-правові договори про спільну діяльність з виробництва певної продукції рослинництва та тваринництва; про спільну діяльність з виробництва, дорощування та відгодовування молодняку худоби та птиці; на виробництво та переробку кормів для тваринництва; з фермерськими господарствами на виробництво продукції на землях цих господарств; інші договори про виробництво сільськогосподарської продукції;

– друга група – аграрно-правові договори: про реалізацію сільськогосподарської продукції та товарів; про матеріально-технічне забезпечення; про фінансове забезпечення; інші договори про реалізацію продукції та постачання;

– третя група – аграрно-правові договори про агрохімічне обслуговування сільськогосподарських підприємств; про виконання меліоративних робіт; про ремонт техніки та її технічне обслуговування; про виконання інших підрядних робіт; про надання наукових послуг аграрним підприємствам; договори з банківськими установами та інші про надання різноманітних послуг [2].

Окремою групою договорів можна вважати ті з них, застосування яких має поширюватися із впровадженням новітніх технологій у сільському господарстві. Такими з них є договори про використання науково-технічної продукції виробником, наприклад, договори на передачу (відчуження) прав на сорт, договори на передачу (відчуження) майнового права на сорт і передачу права на використання сорту; договори про виконання науково-дослідних, дослідно-конструкторських та технологічних робіт у сфері сільського господарства тощо.

Отже, господарський договір є складним комплексним поняттям, оскільки він виступає формою господарського зобов'язання, його джерелом, або співпадає з цим джерелом. Місце і роль договору в бухгалтерському обліку є вагомими.

Договір може бути в бухгалтерському обліку документом, бути фактом господарської діяльності, що має бути відображеним в обліку, або взагалі не включатись в систему бухгалтерського обліку. Це все ускладнює обліковий процес та визначає роль бухгалтера у договірних відносинах.

Доволі часто договірний процес відбувається без участі обліковця. З одного боку, така участь надає нових обов'язків та завдань для працівників бухгалтерії, але з іншого попереджає виникненню порушень законодавства. Як правило, більшість договорів містять положення договірних відносин, які не можна належним чином, дотримуючись норм чинного законодавства, зокрема і податкового, відобразити в обліку. Останнє тягне за собою доволі значні штрафи, пені та неустойки.

Отже, що організація договірних відносин як частини облікової роботи в сфері аграрного виробництва має важливе значення, оскільки сприяє упорядкуванню інформації, прозорості та достовірності даних із розрахункових операцій, підвищує рівень довіри, сприяє формуванню оптимальної моделі управління.

Література:

1. Марич Х. М. Поняття, особливості та види договорів в агропромисловому комплексі. URL: http://science2016.lp.edu.ua/sites/default/files/Full_text_of_%20papers/vnulpurn_2015_813_53.pdf (дата звернення: 20.09.2022).
2. Погребний А. А. Договірні відносини сільськогосподарських організацій. URL: <http://studies.in.ua/ru/agrarnoe-pravo-ukrainy-pogrebnoy-aa/1933-dogovrn-vdnosini-slskogospodarskih-organzacy.html> (дата останнього доступу: 20.09.2022).
3. Цивільний кодекс України. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 20.09.2022).

Abstract: the types of contracts in the agrarian sphere of production are highlighted; the close connection of accounting and contractual work has been proven; the role of contractual relations as a part of accounting work is determined

Keywords: contract, accounting, accountant, relations

*Науковий керівник – ЧЕБАН Юлія,
канд. екон. наук, доцент кафедри обліку і оподаткування,
Миколаївський національний аграрний університет,
м. Миколаїв*